



## TALLER D'ECONOMIA

### 1. Presentació

La importància creixent que tenen els assumptes econòmics en els diferents àmbits de la nostra societat i la forma tan directa en què ens afecten individualment i col·lectivament plantegen la necessitat que l'alumnat reba en l'ensenyament obligatori una formació bàsica en economia i amb un coneixement de la seu realitat socioeconòmica més pròxima.

L'economia proporciona els conceptes i instruments bàsics perquè l'alumnat comprengu millor el seu entorn social, amb la qual cosa es contribueix a millorar la transparència i la responsabilitat en l'exercici dels seus drets i deures. A partir de l'estudi d'aquests sabers, l'alumnat serà capaç de dissenyar, en la seu realitat més pròxima, propostes que servisquen per a elaborar un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.

L'estudi d'aquesta matèria potencia les competències clau, i proporciona eines per a desenvolupar una visió crítica de nostra la societat tan present en els objectius de l'etapa secundària obligatòria i en els reptes del segle XXI. Aquesta matèria facilita la comprensió de conceptes habituals de l'àmbit econòmic, com ara la desocupació, la inflació, producció sostenible, consum responsable, esgotament de recursos naturals, distribució de la renda i les conseqüències socials de la globalització. A més, el seu enfocament competencial permet que l'alumnat de tercer de l'ESO s'acoste a la seu realitat econòmica i social i s'implique i participe en el desenvolupament i progrés del seu entorn més pròxim amb el projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat, tot amb la finalitat que la seu acció es convertisca en motor de canvi des de la perspectiva social i sostenible que impregnen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La matèria s'associa amb els estudis previs realitzats en l'Educació Secundària Obligatòria i guarda especial relació amb les matèries comunes de Matemàtiques, Geografia i Història, Llengua Castellana, Valencià i Anglès, així com amb la matèria optativa d'Emprenedoria Social i Sostenible oferida en segon de l'ESO. Totes dues optatives de segon i tercer de l'ESO contribuiran a adquirir uns coneixements econòmics i d'emprenedoria bàsics en l'etapa obligatòria que podran ser ampliats en les matèries d'opció d'Economia i Emprenedoria i Formació i Orientació Personal i Professional cursades en quart de l'ESO.

El desenvolupament d'aquesta promou les diferents competències clau. En primer lloc, la matèria té relació amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre perquè l'alumnat utilitzarà els coneixements adquirits i actituds enfront de diferents contextos socials, com a futurs productors i consumidors. Les competències en comunicació lingüística i plurilingüe són presents en la matèria, ja que aquestes competències permeten a l'individu comportar-se com a agent comunicatiu, que produceix i rep missatges amb diferents finalitats. El desenvolupament de la matèria afavoreix que l'alumnat siga capaç d'explicar fenòmens socials que coneixia anteriorment, però ara usant un llenguatge propi, tècnic i precís, i també promou la concepció del diàleg com a eina primordial per a la convivència i la resolució de conflictes.

La competència matemàtica i competències en ciència i tecnologia és present en la matèria perquè permeten aplicar el raonament matemàtic per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context. La competència emprenedora té gran rellevància en la matèria perquè permet transformar les idees en actes, afavorint l'aprofitament de noves oportunitats. Per tant, l'alumnat podrà avaluar les seues possibilitats de decisió en situacions determinades, valorant les conseqüències que tenen tant per a la seu situació personal com per a tota la societat. La competència digital també és present perquè els principals mitjans de comunicació ofereixen contínuament informació referida a l'àmbit econòmic. Finalment, la



competència ciutadana fa reflexionar des de l'ètica i la responsabilitat, les diferents actuacions i successos que es donen en l'actualitat i la competència en consciència i expressions culturals ens facilita valorar la diversitat en cada context històric, econòmic, social i personal.

Pel que respecta a les competències específiques, en aquesta matèria s'aprendrà el funcionament i els problemes bàsics de l'economia, es mostraran les principals actuacions que els agents econòmics tenen en l'economia (les famílies, les empreses, el sector públic i el tercer sector), es reflexionarà sobre les qualitats socials necessàries per a treballar en equip buscant noves oportunitats de millora de l'entorn, s'establiran els objectius econòmics associats al treball digne, el creixement sostenible, l'estabilitat de preus i la igualtat efectiva i s'ensenyanaran diferents metodologies per a obtindre fonts d'informació fiables, per a proposar finalment actuacions de millora de l'entorn més pròxim concorde als principis acordats per la societat en un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat. Així doncs, la competència específica 7 és possible gràcies a la posada en marxa de les competències prèvies.

Els sabers bàsics d'aquesta matèria s'agrupen en quatre blocs. Un primer bloc introductorí sobre conceptes econòmics bàsics i les principals eines per a emprendre des de la perspectiva social i sostenible. En un segon bloc s'analitzaran els diferents agents econòmics que formen la societat actual, centrant-nos en el paper de les economies domèstiques, de les empreses, del sector públic i el tercer sector, així com les decisions que aquests agents realitzen i els efectes d'aquestes. Concretament en el cas del sector públic és necessari comprendre d'on procedeixen els ingressos públics i a què es destinen, posant en valor els diferents tributs que existeixen en el sistema actual. En un tercer bloc es presenten diferents variables macroeconòmiques que fan comprendre els reptes i problemes de la societat actual. En un quart bloc, s'aborden les tendències econòmiques més rellevants associades a l'economia circular, els Objectius de Desenvolupament Humà i l'Economia del Bé Comú que serveixen per a poder dissenyar un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat en el qual l'alumnat s'implique amb el seu entorn més pròxim.

En l'apartat de situacions d'aprenentatge es presenten criteris per a dissenyar el context i les activitats d'aprenentatge d'acord amb un enfocament metodològic basat en estratègies d'exposició, indagació o descobriment, actives i participatives, en les quals amb el suport de documents, articles de premsa i presentacions l'alumnat s'enfronte al disseny d'un projecte social al servei de la comunitat en el qual han de mobilitzar reflexivament conceptes, procediments i actituds, i afavorir així el seu aprenentatge significatiu.

Els criteris d'avaluació d'aquesta matèria van dirigits a comprovar el grau d'adquisició de les competències específiques, això és, el nivell en el qual a l'alumnat és capaç de mobilitzar els sabers, conceptuals, procedimentals i relatius a actituds i valors en situacions o activitats de l'àmbit personal, social i acadèmic amb una futura projecció professional.

## 2. Competències específiques

### 2.1 Competència específica 1. Identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.

#### 2.1.1. Descripció de la competència

Adquirir formació econòmica bàsica és important per a conéixer i entendre la realitat socioeconòmica més pròxima i així poder adoptar postures de participació i compromís. El fet que l'alumnat s'aproxime a continguts econòmics per primera vegada els permetrà conéixer i qüestionar el funcionament dels mercats, les principals variables econòmiques i valorar les solucions que es donen als problemes econòmics del seu entorn més pròxim.



Així mateix, és necessari l'adquisició de la terminologia econòmica bàsica, així com comprendre els aspectes fonamentals del funcionament del sistema econòmic actual. Conéixer el problema de l'escassetat i la necessitat de triar, fa possible que l'alumnat detecte les limitacions actuals de l'economia i la necessitat de la cerca de solucions que ajuden a aconseguir amb èxit els reptes de l'entorn més pròxim de l'alumnat reflectint-lo en el seu propi projecte de millora social.

## 2.2 Competència específica 2.

Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprenedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.

### 2.2.1. Descripció de la competència

El punt de partida en el desenvolupament d'una proposta de millora de l'entorn, sempre ha de ser conéixer-se a un mateix i determinar quines són les qualitats, febleses i forteses que cadascú té, incident fonamentalment en aquelles que afavoreixen el treball en equip.

El paper de l'emprenedoria és determinant per a aconseguir una transformació social que va molt més allà de l'econòmic. L'alumnat comprendrà com l'emprenedoria contribueix a aquests canvis socials, reconeixent el paper que exerceixen i valorant al mateix temps la importància d'un comportament ètic, incorporant els valors d'equitat i solidaritat que subjauen en l'Estat del benestar.

L'alumnat identificarà el perfil i el paper de qui emprén un projecte des del punt de vista del concepte de ciutadania global, l'objectiu de la qual es troba essencialment en una fi social, compartit amb el respecte als valors democràtics, d'igualtat i de respecte al medi ambient, i analitzar en quina mesura reconeix aqueixes característiques com a pròpies. Així doncs, l'objectiu és que la joventut es coneix a si mateixa, enfortisca les seues capacitats de lideratge i d'autonomia i millore les seues aptituds per al treball en equip, destacant el valor social de l'emprenedoria i la innovació com a motor de progrés social, que implementarà en un projecte cooperatiu.

## 2.3 Competència específica 3.

Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.

### 2.3.1. Descripció de la competència

Conéixer la realitat socioeconòmica més pròxima, amb les seues característiques i aspectes claus és necessari per a comprendre el funcionament de la societat. Així, l'alumnat descobrirà que els agents econòmics actuen de manera conjunta en l'economia, ja que intervenen directament en la producció, distribució i el consum de béns i serveis.

La importància dels agents econòmics radica en la relació que aquests mantenen entre si en dependre un de l'altre, i en l'aportació que aquests brinden al desenvolupament i creixement econòmic d'una societat. Davant l'absència d'algun agent o la falta de compliment d'una funció, el sistema econòmic d'una societat es veu afectat i patirà conseqüències negatives en l'economia.

Els alumnes i les alumnes han de ser conscients de les decisions bàsiques que prenen els agents econòmics i les seues conseqüències. Conéixer les activitats que realitzen els diferents sectors econòmics, posant l'accent en les activitats més pròximes a l'alumnat, propiciarà la possibilitat d'adoptar actituds de responsabilitat i implicació amb la societat a través del seu projecte de servei de comunitat. Al mateix temps,



reflexionar sobre el paper de l'Estat en l'economia i les seues funcions i identificar el funcionament del tercer sector com una forma més de comportament econòmic és vital per a conéixer el funcionament de la societat actual.

#### 2.4 Competència específica 4.

Identificar els principals indicadors macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que li facen comprendre la seu realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisi.

##### 2.4.1. Descripció de la competència

L'anàlisi de les principals variables macroeconòmiques serà fonamental perquè l'alumnat comprengu els principals problemes que afecten la societat. Els resultats d'aquesta anàlisi tracten de descriure com està sent l'activitat econòmica d'un país i com es preveu que evolucionarà. Per a això, s'analitzen uns certs indicadors que ens ajuden a conéixer la situació de l'economia, la seu evolució i les conseqüències i implicacions en la societat.

L'alumnat realitzarà una anàlisi bàsica de diferents variables macroeconòmiques com ara la taxa d'atur, producte interior brut, inflació, dèficit públic, deute públic, tipus d'interès, economia submergida, per a conéixer la situació actual i buscar possibles solucions.

Es facilitarà a l'alumnat les eines i coneixements econòmics generals, a partir de les quals es desenvoluparan les competències cíviques i socials, i actituds crítiques i personals sobre la realitat econòmica més pròxima que aplicaran en el seu projecte de col·laboració de servei a la comunitat.

#### 2.5 Competència específica 5.

Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat.

##### 2.5.1. Descripció de la competència

L'alumnat analitzarà la informació de les principals partides derivada dels pressupostos de l'Estat amb l'objectiu que relacione les polítiques de despesa amb la necessitat d'obtindre ingressos per a finançar-les. Dins de la part de finançament públic, analitzarà les principals fonts d'ingressos públics, centrant-se en els diferents tipus de tributs i les seues característiques, i els relacionarà amb la capacitat redistributiva d'aquests amb la finalitat que l'alumnat comprengu la seu importància per a mantindre l'Estat de Benestar.

Al mateix temps, l'alumnat ha d'analitzar la destinació dels diferents tributs en la societat, valorant la importància que totes les persones i empreses contribuïsquen a mantindre els serveis públics. A més, comprendre la interrelació dels impostos i els nivells de govern és essencial perquè l'alumnat siga conscient de la rellevància de les activitats de les diferents administracions públiques i de les vies per al seu finançament.

D'altra banda, l'educació fiscal té com a objectiu primordial transmetre idees, valors i actituds favorables a la responsabilitat fiscal i contraris a les conductes defraudadores. Així doncs, es persegueix el desenvolupament d'actituds de compromís enfront del bé comú i a les normes que regulen la convivència democràtica; es posa en relleu el sentit social dels impostos i la seu vinculació amb la despesa pública, i el perjudici que comporta el frau fiscal i la corrupció.



En definitiva, l'alumnat coneixerà el funcionament del sistema tributari, entendrà la funció social i solidària dels impostos i comprendrà els costos socials i econòmics de l'incompliment de les obligacions tributàries.

#### 2.6 Competència específica 6.

Recopilar informació de diferents fonts econòmiques, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.

##### 2.6.1. Descripció de la competència

L'alumnat ha d'aprendre a recopilar informació del seu entorn a través de fonts secundàries i fonts primàries, amb la finalitat d'aconseguir dades que li permetran donar resposta a situacions que s'estiguin desenvolupant en el seu entorn més pròxim. Aquesta informació ha de ser contrastada i fiable per a aconseguir un rigor científic en les propostes que l'alumnat proposa.

La recopilació i anàlisi d'informació permetrà que l'alumnat puga comprendre la situació social i econòmica del seu entorn i poder desenvolupar comportaments responsables i ètics col·laborant i participant en la millora i progrés de la seua localitat. Aquesta informació serà aplicada al projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat al qual s'al·ludeix en la competència específica 7.

#### 2.7 Competència específica 7.

Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilite la millora de la qualitat de vida de les persones i el medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

##### 2.7.1. Descripció de la competència

En el segle XXI l'economia mundial ha progressat d'una manera ràpida i ha suposat que les empreses en particular i la societat en general, s'adapten a aquests canvis de la mateixa manera. Això provoca uns desequilibris i desigualtats que fa necessari la reflexió en l'àmbit econòmic i social.

És rellevant conscienciar a l'alumnat de la importància que té el progrés social, econòmic, tecnològic i mediambiental i que aquest es duu a terme d'una forma sostenible. Han d'entendre els avantatges de la globalització econòmica i el progrés econòmic, però també els seus inconvenients i les mesures que existeixen per a reduir les externalitats. L'ús de les noves tecnologies és fonamental per a trobar empreses i/o entitats, pròximes a l'alumnat, compromeses amb els ODS, l'Agenda 2030 i al desenvolupament sostenible, amb la finalitat d'analitzar les causes de la seua decisió i les accions que duen a terme per a aconseguir millorar la qualitat de vida de les persones i el medi ambient des de punt de vista crític i ètic.

Tota aquesta anàlisi permetrà a l'alumnat realitzar un projecte de servei a la comunitat que li faça partícip del seu propi aprenentatge i que permeta col·laborar amb diferents tipus d'associacions i administració local que tinguen com a objectiu la millora de l'entorn des de la perspectiva social i mediambiental.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències específiques d'altres matèries i amb les competències clau.



### 3.1. Relacions o connexions entre les competències específiques

#### Connexions Competència Específica 1

Es relaciona amb la CE2 per la necessitat de desenvolupar les qualitats personals i el treball en equip que permet identificar els problemes econòmics, així mateix amb la CE3 a l' hora d' analitzar el paper dels agents econòmics en la realitat econòmica. També es relaciona amb la CE4 ja que identifica variables macroeconòmiques, amb la CE6, ja que és important recopilar informació per a identificar els problemes econòmics, i també de dissenyar el projecte de servei a la comunitat com es veu en la CE7.

#### Connexions Competència Específica 2

Cal destacar la seu relació amb la CE3 en tindre en compte les qualitats personals i del grup quan analitzem el comportament dels agents econòmics i amb la CE4 quan identifiquem els objectius macroeconòmics. Aquesta competència també es relaciona amb la CE6 per la importància de l'autoconeixement i el treball en equip a l' hora de dissenyar propostes per al projecte. En el punt anterior hem vist també la seu relació amb la CE1.

#### Connexions Competència Específica 3

És destacable la seu connexió amb la CE4, ja que no podem obviar la influència dels agents econòmics en les variables macroeconòmiques. Així mateix, amb la CE6, ja que no es pot plantejar una anàlisi dels agents econòmics sense recopilar informació. També amb la CE7, ja que els agents econòmics són la base perquè el projecte responga a les seues necessitats i amb la CE5 per la necessitat de conéixer el sistema tributari i la seu finalitat en la societat. Amb la CE2, s'ha vist la importància que té per a una bona anàlisi dels agents, la identificació de les qualitats individuals i de grup i amb la CE1 existeix una relació evident.

#### Connexions Competència Específica 4

Aquesta competència es relaciona amb la CE6 i la CE7, ja que recopilar informació fiable és necessari per a analitzar els objectius macroeconòmics i dissenyar el projecte. Hem vist també la relació d'aquesta competència amb CE3 a l' hora d' analitzar la realitat socioeconòmica, amb la CE1 quan identifiquem els problemes econòmics bàsics i amb la CE5 per la necessitat que el sistema tributari tinga un paper redistributiu en la societat.

#### Connexions Competència Específica 5

Es relaciona amb la CE3, ja que es deriva de la comprensió del sistema econòmic format per diferents agents. També amb la CE4, tant pel seu paper redistributiu com la seu relació amb el creixement i la política d'estabilització. Al mateix temps, és imprescindible plasmar en el projecte de servei a la comunitat la necessitat de complir amb les obligacions fiscals i per això hi ha una estreta relació amb la CE7.

#### Connexions Competència Específica 6

Es relaciona amb la CE 7 a causa de la importància que té recopilar informació de fonts fiables per a dissenyar propostes amb impacte social positiu. Així mateix, s'analitza la relació d'aquesta competència amb la CE 4 a l' hora d'estudiar els objectius macroeconòmics i amb la CE 3 en l'anàlisi de l'entorn socioeconòmic. De la mateixa manera, ja s'ha comentat la relació amb la CE 2 i la CE 1.

#### Connexions Competència Específica 7

Es relaciona amb la CE6 perquè a l' hora de dissenyar propostes per al projecte de servei a la comunitat d'acord amb els ODS és important comptar amb fonts d'informació rigoroses. Analitzem anteriorment també les relacions amb les CE5, CE4, CE3, CE2 i CE1.

### 3.2. Relacions o connexions amb competències específiques d'altres àrees

Les competències específiques de la matèria de Taller d'Economia tenen especial relació amb les àrees lingüístiques, artístiques, tecnològiques, científiques, així com les ciències socials que l'alumnat estudia durant el primer cicle de l'ESO. El caràcter pràctic de la matèria fa possible que s'apliquen a la vida real aquelles competències més abstractes d'altres àmbits.

La competència 1 té relació amb les matèries de Geografia i Història i Biologia i Geologia:

- Geografia i Història: les competències de la matèria de Geografia i Història tenen un nexe comú amb la matèria. Concretament, la competència 5 explica les interrelacions econòmiques i la seua repercussió en la societat tan necessària per a poder donar resposta mitjançant propostes de millora social que tinguen impacte en l'entorn més pròxim que es realitzen en la matèria de Taller d'Economia.
- Biologia i Geologia: la competència específica de la matèria treballa l'adopció d'hàbits de comportament en l'activitat quotidiana responsables amb l'entorn (CE10).

Les competències 3, 4 i 5 tenen relació amb la matèria de Matemàtiques, Física i Química, així com la matèria de Geografia i Història, ja que és necessari l'ús del mètode científic perquè les eines utilitzades en la matèria de Taller d'Economia tinguen una base fonamentada i al mateix temps es necessiten conceptes bàsics del funcionament de la societat i els problemes rellevants als quals s'enfronta.

- Matemàtiques: algunes de les seues competències són necessàries per a resoldre problemes relacionats amb situacions diverses de l'àmbit social (CE1), construir models matemàtics funcionals amb l'objectiu d'interpretar problemes rellevants (CE3) i interpretar missatges orals i escrits complexos de manera formal, fent servir el llenguatge matemàtic (CE6).
- Física i Química: des de la matèria es treballa la resolució de problemes científics a partir de treballs de recerca abordables en l'àmbit experimental (CE1), analitzar fenòmens naturals (CE5) i la utilització de representacions gràfiques (CE7).
- Geografia i Història: la matèria treballa els diferents problemes socials rellevants assumint valors democràtics i des d'una perspectiva crítica (CE7).

La competència 2 i 6 té relació amb les competències comunicatives de les llengües estudiades en el currículum per part de tot l'alumnat necessàries per a la cerca de fonts.

- Llengua Castellana i Literatura i Valencià: Llengua i Literatura, ja que totes dues llengües permeten una acció comunicativa i són de gran ajuda per a expressar els principis econòmics i la interacció en els grups de treball necessaris en la matèria. Així doncs, competències com la comprensió oral (CE2), comprensió escrita (CE3), expressió oral (CE4), l'expressió escrita (CE5), la mediació (CE7) i la lectura (CE8) i són fonamentals per a aconseguir els objectius del curs.
- Primera Llengua Estrangera: la competència 2 (comprensió oral) i la competència 3 (comprensió escrita) són de gran rellevància per a comprendre millor els diferents aspectes de l'economia global.



La competència 7 té relació amb les assignatures de Tecnologia i Digitalització, Educació Plàstica, Visual i Audiovisual, així com Biologia i Geologia, ja que en aquestes matèries s'aprén a gestionar projectes i a treballar la sostenibilitat i el consum responsable.

- Tecnologia i Digitalització: la competència 1 resol problemes senzills aplicant el mètode de projectes de manera similar al de la matèria.
- Biologia i Geologia: la matèria treballa aspectes relacionats amb la sostenibilitat com la conservació amb responsabilitat de totes les formes de vida i el planeta (CE7).
- Educació Plàstica, Visual i Audiovisual: la matèria treballa la selecció de recursos digitals desenvolupant criteris de consum responsable i sostenible (CE4).

### 3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

La competència específica CE1 es vincula amb la competència en comunicació lingüística (CCL), amb la competència digital (CD), amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), amb la competència ciutadana (CC) i amb la competència en consciència i expressió culturals (CCEC) doncs en identificar els problemes econòmics bàsics relacionats amb l'escassetat i la necessitat de triar, reflexionant sobre la seua relació amb l'entorn, l'alumnat expressa i regula les seues emocions des d'una perspectiva social i ciutadana utilitzant per a això eines de comunicació oral i escrita en les diferents llengües del currículum, igualment la CE1 es vincula amb la competència emprenedora (CE), ja que reflexiona sobre la relació dels problemes econòmics bàsics en l'entorn.

La competència específica CE 2 es relaciona amb la competència en comunicació lingüística (CCL), la comunicació plurilingüe (CP), la competència digital (CD), la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA) i la competència ciutadana (CC); totes aquestes contribueixen a l'hora de desenvolupar qualitats individuals i socials que afavoreixen el treball cooperatiu. Al mateix temps també es relaciona amb la competència emprenedora (CE) en buscar noves oportunitats de millorar l'entorn local i social.

La competència específica CE3 té connexió amb la competència en comunicació lingüística (CCL), la competència digital (CD), la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA) i la competència ciutadana (CC), totes les quals són bàsiques per a descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, de la mateixa manera es relaciona amb la competència emprenedora (CE) en buscar noves oportunitats de millorar l'entorn local.

La competència específica CE4 es vincula amb la competència en comunicació lingüística (CCL) i la competència digital (CD), perquè són necessàries per a identificar les principals variables macroeconòmiques, amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA) i la competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM) en utilitzar el pensament científic per a entendre les eines d'anàlisis bàsiques utilitzades i amb la competència ciutadana (CC) i la competència emprenedora (CE) en incorporar aquests aprenentatges per a comprendre la seua realitat des d'una perspectiva crítica.

La CE5, que relaciona la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, es relaciona amb la competència en comunicació lingüística (CCL) i la competència digital (CD) perquè són necessàries per a comprendre, interpretar i valorar amb actitud crítica diferents textos, així com per a realitzar cerques en internet atenent diferents criteris, amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), la competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM) en utilitzar mètodes inductius i deductius matemàtics en situacions conegeudes, de la mateixa manera es relaciona amb la competència ciutadana (CC) i la competència emprenedora (CE) puix que analitza idees relatives a la dimensió social i ciutadana de l'alumnat i es valora l'impacte que les seues accions poden suposar en l'entorn.



La CE6 que implica la recopilació d'informació de diferents fonts econòmiques es relaciona amb la competència de comunicació lingüística (CCL), la competència digital (CD), la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), amb la competència ciutadana (CC) i la competència emprenedora (CE), totes necessàries a l'hora de seleccionar les dades obtingudes de manera que aquests siguin fiables i donen rigor a les propostes projectades.

Per a finalitzar, la competència específica 7 que planteja dissenyar un projecte senzill de servei a la comunitat que possibilita la millora de la qualitat de vida de les persones i del medi ambient es relaciona amb la competència en comunicació lingüística (CCL), amb la competència plurilingüe (CP) i la competència digital (CD) per la importància de les comunicacions orals i escrites així com dels mitjans tècnics per a donar a conéixer el seu projecte, amb la competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM), ja que fa servir diferents estratègies per a resoldre problemes, amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), amb la competència ciutadana (CC) i amb la competència emprenedora (CE) pujant que analitza les accions que duran a terme per a aconseguir millorar la qualitat de vida de les persones i el medi ambient des de punt de vista crític i ètic.

	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X			X		X	X	
CE2	X	X		X	X	X	X	
CE3	X		X	X	X	X	X	
CE4	X		X	X	X	X	X	
CE5	X		X	X	X	X	X	
CE6	X			X	X	X	X	
CE7	X	X	X	X	X	X	X	X

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL. Competència en comunicació lingüística
- CP. Competència plurilingüe
- STEM. Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria
- CD. Competència digital
- CPSAA. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC. Competència ciutadana
- CE. Competència emprenedora
- CCEC. Competència en consciència i expressió cultural

#### 4. Sabers bàsics

##### 4.1. Introducció



Hui dia estem immersos i immerses en un món amb continus canvis tant econòmics com socials. La joventut no és aliena a aquests canvis, i és per això que necessiten eines i coneixements econòmics que els permeten entendre què provoca aquesta inestabilitat. Aprendre com administrar adequadament els nostres recursos pot resultar tan important com aprendre a llegir o escriure. Que assimilen el valor dels diners o la importància d'un consum responsable, el fet de cooperar més que de competir no és un joc sinó una realitat que ha de donar-se en tot el nostre aprenentatge.

En el Taller d'Economia l'alumnat trobarà els sabers bàsics per aconseguir l'aprenentatge necessari que donarà resposta, des d'un punt de vista essencialment pràctic, a unes certes conductes que es detecten en la societat.

Els sabers bàsics d'aquesta matèria s'agrupen en quatre blocs que contribuiran a l'adquisició de les set competències específiques analitzades prèviament.

#### 4.2 Blocs

<b>BLOC 1 L'ECONOMIA I EINES EMPRENEDORES (CE1, CE2, CE3, CE7)</b>
<b>GRUP DE SABERS 1.1 LA IMPORTÀNCIA DE L'ECONOMIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• L'economia i el seu impacte en la vida de la ciutadania.</li> <li>• L'escassetat, elecció i assignació de recursos. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida.</li> <li>• Acostament als sistemes econòmics.</li> <li>• Els agents econòmics i aproximació al flux circular de la renda.</li> </ul>
<b>GRUP DE SABERS 1.2 EINES PER A EMPRENDRE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• El treball en equip, la intel·ligència emocional, la comunicació i el lideratge.</li> <li>• Tècniques per a desenvolupar la creativitat. Innovació al servei de la societat.</li> <li>• El desenvolupament d'iniciatives emprenedores.</li> </ul>
<b>BLOC 2 ELS AGENTS ECONÒMICS (CE1, CE3, CE4, CE5, CE7)</b>
<b>GRUP DE SABERS 2.1 LES PERSONES CONSUMIDORES: CONSUM RESPONSABLE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Les persones consumidores i els seus drets.</li> <li>• Valoració del model de consum actual. Balafiament alimentari.</li> <li>• El poder del consum responsable: estalvi energètic, ús transport sostenible, comerç just, comerç de proximitat i d'empreses sostenibles.</li> </ul>
<b>GRUP DE SABERS 2.2 LES EMPRESSES I LES PERSONES EMPRENEDORES</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Les empreses i l'economia circular.</li> <li>• La creació de valor compartit: econòmic, social i mediambiental. Cooperativisme i emprenedoria social. Pimes, startups i vivers d'empreses.</li> <li>• Cooperativisme i emprenedoria social. Pimes, startups i vivers d'empreses.</li> </ul>
<b>GRUP DE SABERS 2.3 L'ESTAT</b>



- Aproximació al sector públic. Funcions i Estat de Benestar.
- Els serveis públics: educació, sanitat i serveis socials. Assignació dels serveis per nivells de govern.
- Funcions bàsiques de la Seguretat Social.

BLOC 3 VARIABLES ECONÒMICHES I SOCIALS (CE1, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7)	
GRUP DE SABERS 3.1 L'ENTORN LABORAL	
• El mercat de treball. Ocupació i desocupació.	• Cerca de treball: currículum i entrevista laboral.
• Desigualtat de gènere en el món laboral. La bretxa salarial i el sostre de cristall.	• Drets de les persones treballadores.
GRUP DE SABERS 3.2 ESTABILITAT DE PREUS	
• Els diners i els diferents mitjans de pagament. Monedes socials.	• Falsos mitges de les monedes virtuals.
• Tipus d'interés i inflació.	
GRUP DE SABERS 3.3 EL SISTEMA TRIBUTARI. EINA D'IGUALTAT I EQUITAT	
• Introducció a l'Educació cívicotributària. Sensibilitat davant els efectes negatius derivats del frau fiscal i l'evasió fiscal.	• El pagament d'impostos i els valors de justícia, equitat i solidaritat.
• Principis tributaris. La necessitat dels ingressos públics.	• Principals mesures públiques com a instruments de redistribució de la renda.
GRUP DE SABERS 3.4 PRODUCCIÓ I CREIXEMENT SOSTENIBLE	
• Globalització: avantatges i inconvenients.	• Introducció als indicadors del creixement.
• Alternatives al creixement.	
BLOC 4 LA NOVA ECONOMIA (CE1, CE2, CE3, CE4, CE5, CE6, CE7)	
• Objectius de Desenvolupament Sostenible. Agenda 2030.	• Noves tendències econòmiques: l'Economia del Bé Comú i l'Economia Circular.
• Disseny d'un projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat: una solució pròxima.	

## 5. Situacions d'aprenentatge

En aquest apartat es presenten alguns principis per a dissenyar situacions d'aprenentatge concordes amb l'enfocament competencial de la matèria.

En primer lloc, cal recordar que la capacitat d'actuació de l'alumnat en enfocar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, actituds i valors.

Les situacions d'aprenentatge haurien de connectar-se amb els principals reptes del segle XXI, recollits en el perfil d'eixida. El Taller d'Economia contribueix a formar persones crítiques i responsables davant els problemes actuals relatius al medi ambient, degradació del planeta i excés de consum, per a ser conscients



de la importància de les seues accions i la seuà repercussió negativa en el bé comú. Al mateix temps, la matèria contribueix a donar resposta a problemes de l'entorn pròxim posant de manifest el seu compromís en l'àmbit local i global, valorant les competències, qualitats i hàbits que ha de tindre una persona emprenedora conscient dels reptes del segle XXI.

Per a això, és necessari fer reflexionar a l'alumnat davant situacions de desigualtat i exclusió que generen un sentiment d'empatia i justícia social des d'una perspectiva col·lectiva, una resolució pacífica dels conflictes amb solucions creatives que tinguen com a premissa la cooperació. Igualment, l'alumnat ha de reflexionar sobre la importància de l'emprenedoria en el desenvolupament econòmic i la creació de valor, l'anàlisi de nous models de negoci més sostenibles amb l'entorn.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva serien els següents:

- Estar relacionades amb activitats de l'àmbit local i pròxim a l'alumnat que estableix relations els Objectius de Desenvolupament Sostenible que incorporen els desafiaments globals als quals ens enfrontem dia a dia, com ara la desigualtat, medi ambient, ocupació, escassetat, propietat intel·lectual, permetent descobrir el funcionament de l'economia i l'activitat empresarial.
- Connectar-les amb altres matèries per a adquirir una visió integral de l'economia i assumir responsabilitats i compromisos, des d'una perspectiva interdisciplinària.
- Dissenyar-les per a incentivar la reflexió, promoure la competència clau d'aprendre a aprendre, i desenvolupar un enfocament crític, amb la finalitat d'aconseguir actituds sensibles, comportaments responsables i proactius que permeten aprofitar les oportunitats socials i econòmiques.
- Han d'estimular el foment de la lectura i l'escriptura a través de diferents canals que els permeten ser ciutadans crítics i respectuosos davant diferents arguments i opinions, així com remarcar la necessitat de potenciar les habilitats comunicatives necessàries a l'hora d'emprendre un projecte personal.
- Permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu, coeducatiu, donant visibilitat a la rellevància del paper de les dones en l'activitat empresarial, i amb l'ús de tècniques de treball tant cooperatiu com col·laboratiu, a través d'activitats dialògiques, de debat, d'explicació de resultat de tasques.
- Connectar els continguts amb experiències i sentiments personals de l'alumnat que han tingut lloc en altres contextos, mobilitzant la capacitat d'argumentació mitjançant el llenguatge verbal i no verbal.
- Potenciar els talents individuals utilitzant eines que possibiliten l'estímul de la creativitat, la participació activa de l'alumnat, per a afrontar els problemes des de diferents perspectives segons la seua diversitat personal i cultural.
- Afavorir l'acceptació i el maneig de la incertesa tractada des de l'aula i que done resposta a qüestions que li serviran per a enfocar el seu futur de treball o estudis i fins i tot la possibilitat de, a partir d'una iniciativa dissenyada a l'aula, poder traslladar-les fora d'aquesta.
- Permetre la inclusió del conjunt de l'alumnat i per a això utilitzarien els principis del Disseny Universal d'Aprendentatge.
- Impulsar un bon ús de les noves tecnologies a l'aula, aprenent nous programes, aplicacions i eines informàtiques per a fomentar l'alfabetització digital i audiovisual de l'alumnat i la ludificació a l'aula per a incrementar la seuà motivació, autonomia i el ventall de recursos necessaris per a la correcta anàlisi de la disciplina.

## 6. Criteris d'avaluació



Competència específica 1. Identificar els problemes econòmics bàsics vinculats amb l'escassetat i la necessitat de triar, relacionant-los amb situacions de l'entorn més pròxim.

- |  |
|--|
| 1.1. Identificar el problema bàsic de l'escassetat a partir d'experiències viscudes en el seu entorn comparant-lo amb les necessitats econòmiques que ha tingut en cada etapa de la seua vida. |
| 1.2. Identificar el cost d'oportunitat en la presa de decisions, analitzant situacions quotidianes de la seua realitat més pròxima.  |
| 1.3. Descriure la realitat econòmica actual, analitzant com repercutex en el benestar social del seu entorn més pròxim.  |

Competència específica 2. Analitzar les qualitats individuals i col·lectives que caracteritzen una actitud emprendedora i posar-les en pràctica, mitjançant el treball cooperatiu, per a trobar noves oportunitats de millora en l'entorn social i econòmic més pròxim basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.

- |  |
|--|
| 2.1. Posar en pràctica habilitats socials, de motivació, lideratge i de cooperació en diferents contextos de treball en equip, utilitzant diferents estratègies comunicatives basades en principis d'equitat, coeducació i igualtat.           |
| 2.2. Analitzar els resultats aconseguits en el seu treball diari amb consciència de l'esforç personal aplicat i els assoliments obtinguts, realitzant propostes de millora.  |
| 2.3. Identificar les forteses i febleses personals, relacionant-les amb els diferents àmbits del desenvolupament personal i la vida diària i aplicant-les en l'elaboració de propostes de millora amb creativitat i hàbits d'estudi i treball. |

Competència específica 3. Descriure la importància del paper de les famílies, les empreses i l'Estat en el funcionament de l'economia, analitzant la realitat socioeconòmica de l'entorn més pròxim de l'alumnat.

- |   |
|---|
| 3.1 Identificar com es produeix el desenvolupament econòmic i el benestar social avaluant, amb sentit crític, el paper dels diferents agents econòmics i les seues relacions, establint la seua connexió amb fets rellevants.                                   |
| 3.2 Descriure els principals costos i beneficis que suposa per a la societat els comportaments en el mercat per part dels agents econòmics, manifestant actituds de respecte i interès i debatent sobre això per a desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític. |
| 3.3. Representar el flux circular de la renda assenyalant el paper dels diferents agents econòmics.   |
| 3.4. Identificar el paper de l'Estat a través d'algunes de les seues principals actuacions, reflexionant sobre el seu impacte econòmic i social.  |

Competència específica 4 Identificar els principals objectius macroeconòmics relacionats amb el mercat de treball, la redistribució de la renda, el creixement i els preus que els facen comprendre la seua realitat, fent servir fonts i eines bàsiques d'anàlisis.

- |   |
|---|
| 4.1 Identificar alguns indicadors macroeconòmics bàsics de l'economia, analitzant dades contrastades i valorant aquells que tenen en compte aspectes redistributius i socials.  |
| 4.2 Descriure el funcionament del mercat de treball, identificant els signes de desigualtat de gènere de manera crítica.  |
| 4.3 Definir la inflació i els seus efectes sobre els consumidors, les empreses i l'economia en general, mitjançant la interpretació de dades facilitades.   |
| 4.4 Analitzar aquells indicadors bàsics que els ajuden a conéixer la situació de l'economia, la seua estructura, el seu nivell de competitivitat i cap a on es dirigeix per a aconseguir un món més sostenible, equitatiu i igualitari. |



Competència específica 5. Explicar la connexió entre l'activitat de l'Estat i la necessitat de finançament públic per al compliment dels seus objectius, així com, identificar les principals figures tributàries, valorant la funció social i el paper redistributiu dels impostos en la societat.

5.1. Diferenciar els diferents tipus d'ingressos públics, especialment els impostos, reflexionant sobre la seua necessitat i el seu paper en el manteniment de l'Estat de Benestar.
5.2. Relacionar els diferents tributs amb els nivells d'administracions públiques, identificant-los amb les polítiques de despesa.
5.3. Relacionar el frau fiscal amb la igualtat i la redistribució de la renda i la riquesa, valorant la importància del comportament cívic com a contribuents.

Competència específica 6. Recopilar informació de diferents fonts econòmiques que permeta investigar la realitat, seleccionant dades fiables que donen rigor a les propostes de millora del projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat.

6.1 Resumir textos econòmics senzills utilitzant correctament la terminologia econòmica adaptada al nivell educatiu en activitats orals i escriptes de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, en les diferents llengües del currículum, utilitzant un llenguatge no discriminatori.
6.2 Selecccionar notícies d'actualitat econòmica, que donen resposta a les propostes de millora del projecte de serveis a la comunitat.
6.3 Diferenciar fets i opinions de la informació obtinguda, generant un comportament crític cap a les fonts consultades.

Competència específica 7. Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat que possibilite la millora de la qualitat de vida de les persones i el medi ambient, basant-se en els principis recollits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

7.1 Assenyalar iniciatives en el seu entorn més pròxim, relacionades amb els ODS que identifiquen oportunitats per a millorar l'àmbit local i global, des d'una perspectiva crítica i constructiva.
7.2 Dissenyar un projecte senzill de col·laboració amb un servei a la comunitat, donant resposta a necessitats detectades en el seu entorn local.
7.3 Analitzar les oportunitats que el projecte de col·laboració amb un servei a la comunitat dissenyat ofereix a la seua realitat més pròxima, reforçant l'a autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença.